

ПРОЄКТНІ ТА ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Я.О. Кабак, М. М. Дяченко-Богун

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Серед інноваційних підходів до викладання навчальних предметів у старших класах закладів середньої освіти нині виділився проєктний метод навчання, який набув особливого значення у зв'язку з необхідністю реалізації стратегічних завдань сучасної освіти, а саме: розвитку творчих здібностей і саморозвитку особистості школяра, здатного до організації ефективного обміну інформацією, реалізації комунікативних послуг, прийняття рішень. Зважаючи на це актуальності набула організація навчального процесу на уроках біології за принципами співробітництва й плідного спілкування учнів, спрямованого на спільне розв'язання проблем, формування здібностей виділяти важливе, ставити пізнавальні завдання, планувати діяльність, критично мислити, бути відповідальним у досягненні результатів. Значна увага приділяється формуванню загальнонавчальних умінь і навичок, найвищим рівнем розвитку яких є творчі вміння, що передбачають оволодіння стратегічними методами пізнання – моделювання, системно-структурний аналіз, прогнозування тощо. Результатом навчання має стати не засвоєння знань, а формування основних компетентностей, які забезпечують успіх практичної діяльності. [1].

Саме тому все більшої актуальності набувають проєктні технології, які адаптують навчання до умов реального життя, «дають навички самостійного пошуку необхідної інформації, її тематичного відбору, логічного структурування, презентації результатів і аргументованого відстоювання власної точки зору»[4].

Як зазначає Є. Коваленко, «технологія проєктної діяльності полягає у тому, що для вивчення якоїсь теми чи розділу програми ставлять певне проблемне завдання, у ході обговорення якого виникають гіпотези, які й стають темами для індивідуальних чи групових досліджень. На основі зібраних у процесі пошуково-пізнавальної діяльності матеріалів учні створюють роботи за матеріалами своїх досліджень: презентації, буклети, публікації. Завершальною частиною проєктної діяльності є захист проєкту [3].

Метод проєктів передбачає співробітництво учнів і педагога, дає простір для творчої ініціативи, і отже, створює позитивну мотивацію дитини до навчання. В учня має скластися відчуття необхідності здобутих знань і можливості застосування їх. Але для того щоб виконувати обов'язкові навчальні проєкти, учень має бути навчений цього. Водночас має змінитися роль учителя на роль організатора і керівника проєктної діяльності, наставника. Як наставник, він має не виправляти, а спрямовувати учня, надати змогу йому вчитися на власних помилках. Обговорюючи з учителем мету, завдання роботи, способи досягнення мети, ресурси і

результати, проговорюючи ситуації, учень тренується в тому, що чекає його в житті [2]. На думку іноземних дослідниць Бріджит Баррон і Лінди Дарлінг-Хеммон, освітня проєктна технологія (Project-based learning) передбачає, що: учні застосовують набуті знання, уміння і навички із метою розв'язання конкретних задач у реальному часі; в учнів зростає рівень відповідальності за виконану роботу; вчителі виконують функцію тренерів і фасилітаторів; часто учні працюють у парах або групах; учні залучаються до систематизації і набуття знань, створення власних продуктів; у здобувачів освіти розвиваються навички критичного мислення, співпраці, спілкування, міркування, синтезу та стійкості в умовах обмеженого часу та визначеної мети [6].

Так, І. Кузнецова характеризує «дослідницьку діяльність» «як різновид проєкту, як спеціально організовану спільну навчально-пізнавальну діяльність учнів і педагога з проєктування індивідуального або колективного дослідження яке має певну етапність: 1) постановка особистісно важливих навчальних завдань (ініціатив); 2) планування процесу й методів дослідження; 3) визначення очікуваних результатів; 4) розгортання діяльності; 5) створення конкретного нового продукту» [5].

Використання проєктних та дослідницьких завдань може значно покращити навчальний процес на уроках біології у старшій школі, оскільки це сприяє активному залученню учнів, розвитку їхніх дослідницьких та критичних навичок.

Отже, проєктно-дослідницька діяльність може розглядатися як діяльність, пов'язана з проєктуванням дослідження, яке само по собі не є дослідженням, а лише одним з етапів, результатом якого є сформульований план дослідницької роботи. Використання терміну "проєктно-дослідницька діяльність" наголошує на дослідницькому аспекті проєктного підходу.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Г. П. Метод проєктів як засіб удосконалення методичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Луганськ : Вид-во Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». 2012. № 24 (259) грудень. Ч. II. С. 102-110.
2. Вороненко Т. Проєктна діяльність учнів у навчанні природничих предметів «Біологія і хімія в рідній школі». – 2015. – № 4. – С. 20-24
3. Коваленко Є. І. Проєктна технологія як засіб формування творчої особистості: історико-теоретичний аспект. Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки : науковий журнал / гол. ред. Є. І. Коваленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. № 3. С. 14-18.
4. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови та літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.

5. Кузнєцова І. О. Проектна технологія в школі, як умова формування відповідальної та свідомої особистості. Науковий вісник Миколаївського державного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Миколаїв: МДУ, 2006. Т. 1., Вип. 12. С. 227-229.
6. П'ятницька-Позднякова І. С. Формування дослідницьких умінь студентів в умовах організації професійного навчання у вищій школі. Науковий вісник Миколаївського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Миколаїв: МДУ, 2003. Вип.5. С. 196-205.

ФОРМУВАННЯ У ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.

І.Ю. Камалетдінова

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Сучасна освітня парадигма все більше акцентує на інтеграції здоров'я в освітні програми, і дослідження може виявити оптимальні методи цієї інтеграції. Вивчення способу життя у молодшому віці також сприяє взаємодії з батьками та громадою, враховуючи їхні погляди та потреби. Формування здорових звичок у дітей молодшого шкільного віку має величезне значення для їхнього фізичного та психічного розвитку. Здоровий спосіб життя в цьому віці не лише впливає на самопочуття та емоційний стан дітей, але й може мати значущий вплив на їхній успіх у навчанні та загальну якість життя.

Ось деякі аспекти, які варто враховувати:

- Рухова активність: Регулярна фізична активність сприяє правильному розвитку м'язів та кісток, покращує координацію та збільшує витривалість.
- Правильне харчування: Навчання дітей їсти різноманітно та збалансовано допомагає у формуванні здорових харчових звичок.
- Сон і відпочинок: Забезпечення достатнього сну важливо для нормального функціонування мозку та відновлення емоційного стану.
- Емоційна стійкість: Вчення дітей розпізнавати та виражати свої емоції допомагає їм впоратися з стресом та розвивати емоційну стійкість.
- Соціальна взаємодія: Фізична активність може сприяти розвитку соціальних навичок та спільної взаємодії з іншими дітьми.

Узагальнюючи, формування здорових звичок в молодшому шкільному віці є інвестицією в загальний розвиток дитини, яка може мати далекосяжні наслідки для її фізичного та психічного благополуччя. Вивчення навичок розпізнавання та вираження емоцій грає ключову роль у розвитку емоційної інтелігентності та сприяє загальному емоційному благополуччю дітей.